

het Natuur- en Recreatiegebied benoorden Maarn

In de noordelijke omgeving van Maarn beschreven wij een wandeling door de natuurrijkste delen ervan. Het tracé ervan valt op veel plaatsen samen met delen van routes, die op paaltjes met een kleur zijn gemarkeerd. Het geopad begint en eindigt bij het NS-station Maarn.

Route 9,5 km. Voor de GPS RouteYou versie, klik [hier](#).

1. Vanuit het station van Maarn laten we ons eerst geruime tijd gidsen door de gele en groene route, die over grote lengte hetzelfde tracé volgen. Het gecombineerde tracé van beide routes loopt via de deels bewinkelde Raadhuislaan met een knik naar de Ted Visserweg, waar linksaf wordt geslagen.
2. Niet lang daarna zien we rechts het reliëfrijke natuurgebied De Koeheuveld waar bosjes afwisselen met heideterreintjes en kale plekken waar kleinschalige zandverstuivingen mogelijk zijn. De geelgroene route doorsnijdt het natuurterrein diagonaal. Bij de route is hier en daar te zien dat er haarpodzolen door het stuifzand werden bedekt. De hoogteligging van de haarpodzolen geeft dan indicaties over het reliëf voor de verstuivingen optraden.
3. Doorlopend komen wij terecht bij het relict van een eeuwenoud complex akkers, bij de rand waarvan onder andere nog een antiek boerderijtje staat. Het relict is tegenwoordig geheel omgeven door bos, dat gedeeltelijk op het verdwenen bouwland werd geplant. Het geelgroen gemarkeerde tracé loopt dicht langs de noordoosthoek van de agrarische enclave. Vervolgens leidt het ons via bosgebied naar de naaste omgeving van de Amersfoortseweg, waar we terechtkomen bij het begin van de verharde Laan van Laag Kanje.

Aan de overzijde ervan ligt het omrasterde buiten Zonnekanje, waar een imposant landhuis uit het Interbellum onze aandacht trekt.

Bij Zonnekanje loopt de route enkele honderden meters vlak langs de drukke Amersfoortseweg om ons naar het noordelijk deel van wandelgebied te kunnen brengen.

4. Voorbij de omrastering laten de markeringen ons rechtsaf slaan. We gaan dan eerst even de kaarsrechte bosweg volgen, die het buiten Zonnekanje, daaraan grenzende landgoed 't Wissel en het verblijfsrecreatieterrein Laag Kanje van het noordelijk deel van het wandelgebied scheidt. Al vrij snel adviseren de markeringen er linksaf te slaan. Een bospad brengt ons dan geleidelijk weer dichterbij de Amersfoortseweg. We zullen die drukke weg echter niet nog een keer gezelschap gaan houden maar rechtsaf slaan. De wandelroute stevent nu af op een noord-zuid georiënteerde zone parkeerterreintjes, die wordt overgestoken. Aan de overzijde slaat de route kort na elkaar rechts- en linksaf. Even later doet ze het omgekeerde door successievelijk links- en rechtsaf te slaan. Aldus leren wij een enigszins geaccidenteerd bosgebied met een plateauachtige terreinverheffing kennen.

5. Hierna verwelkomt ons de omstrande recreatieplas Henschotermeer. We gaan nu rechts honderden meters bovenlangs het meerstrand lopen. Op een gegeven moment passeert onze route dan een landtong. Ze volgt er een stukje van de zandweg, die bij de herbebossing van het gebied langs de grens met de gemeente Woudenberg werd aangelegd. Zowel voor als achter ons is die weg bij het creëren van de omstrande waterpartij over een lengte van enkele honderden meters verdwenen.

Voorbij de landtong biedt een brug de mogelijkheid het reliëfrijke eiland te bezoeken dat bij het graven van de waterpartij werd uitgespaard. We maken er kennis met een markante bochtige duinrug. Het is een geomorfologisch boeiend fenomeen, doordat het oppervlak ervan wordt verlevendigd door enkele ovale heuvels en laagten.

Een groot deel van de rug is overlangs ontsloten door een pad. Dat leidt ons naar een andere brug, waar we het boeiende eiland weer verlaten.

6. Aan de overzijde volgt het geopad andermaal enkele honderden meters de bovenrand van het strand. Onze gids is dan enige tijd een rood gemarkeerde route, die op een gegeven moment rechts het bos induikt. We blijven die rode route dan nog enige tijd trouw voor een ommetje door het bos. Daarbij wordt in het bos eerst successievelijk rechts- en linksaf geslagen. Hierna volgt een ontmoeting met een zogenaamd stuifdal, waar de wind de kruin van een ijtijdelijke dekzandrug tot een bepaald niveau verlaagde. Het stuifzand dat daarbij opwarrelde werd over de omgeving van de laagte uitgestrooid, als gevolg waarvan de flanken van de door winderosie aangetaste rug wat werden opgehoogd. Wie de resultaten van dit geomorfologisch proces goed wil leren kennen raden wij aan nu ook even de naaste omgeving van het stuifdal te bewandelen. Vervolgens leidt de rode route ons bovenlangs het stuifdal naar de zone parkeerterreintjes die we al voor het bezoek aan het Henschotermeer te zien kregen.

Langs de zone lopend komen wij ook terecht op de plek waar wij haar via de groen en geel gemarkeerde route kruisten.

7. Daar wordt de zone parkeerterreintjes ook nu weer overgestoken, maar dan in tegenovergestelde richting. Vervolgens blijven we de groengele route enige tijd in die omgekeerde richting bewandelen. Uiteindelijk leidt dat ook weer tot een weerzien van de verharde Laan van Laag Kanje. Ons geopad gaat dan enige tijd een eigen koers varen. Daarbij is het de bedoeling dat eerst de vrij toegankelijke bosstrook bezuiden de laan wordt verkend. Daarvoor volgen wij eerst heel even de Laan van Laag Kanje. Hierna wordt rechts een door een aarden walletje geflankeerde bosweg ingeslagen. Even later biedt een slingerpad de mogelijkheid de bosstrook in de lengterichting te verkennen. Het blijkt dan dat ze is gelegen op een dekzandrug, waarin de wind later van het zuiden uit enkele geultjes en dalletjes vormde. Even voorbij het einde van het slingerpad wenkt ons een rechte zandweg, die de bosstrook scheidt van een heideterrein, waar de wind ook dekzandformaties verbouwde. Om terug te kunnen keren naar de bebouwde kom van Maarn gaan we dan aan de overzijde van de zandweg rechtdoor.

Wie de geomorfologische gesteldheid en levende natuur van het heideterrein wat beter wil leren kennen raden wij aan eerst even de zandweg buitenlangs de bosrand te bewandelen en dit visa versa te doen. Die extra inspanning zal dan óók beloond worden met een uitzicht op een fraaie groep jeneverbessen. Volgens kaarten uit het begin van de vorige eeuw was het heideterrein toen bebost.

8. Voorbij de zandweg leidt een lommerrijk pad ons grotendeels vrijwel langs de bebouwde kom van Maarn. Daarbij passeren we rechts onder meer enkele markante uitwaaiingslaagten en een oude houtsingel. Iets verderop zijn markante hoogten van de Koeheuvels te zien. Er vlakbij eindigt links de verharde T-vormige Boslaan. We komen dan terecht op een deel van de geelgroene route dat nog niet door ons werd bewandeld. De bedoeling is dat deel van de route een eindje te gaan volgen. Dit betekent dat wij nu de korte tak van de Boslaan inlopen en die even later rechts inruilen voor het lange gedeelte van de weg. Daar slaat de groengele route al snel linksaf. Een vrij smal pad leidt ons daarna naar een kruising met de Vinkenbuurtweg.

Die weg biedt rechts de mogelijkheid vrijwel linea recta naar het station terug te keren. Onderweg moet dan de Ted Visserweg worden overgestoken

9. Aan de overzijde van de Vinkenbuurtweg volgt de geelgroene route de natuurrijke zone die de dorpskern van Maarn aan de noordoostkant flankeert. De Droststeeg loopt er eerst door een vrij reliëfrijk relict van een bosgebied dat nog niet zo lang geleden grotendeels werd bebouwd. Vanwege die dorpsuitbreiding zouden sommige geaccidenteerde bosgedeelten worden geëgaliseerd. Daarbij verdwenen ook enkele walletjes die perceelsgrenzen markeerden. Voorbij de bebouwde kom van Maarn gaat de Droststeeg over in een vaak modderig kaarsrecht pad, dat aan beide zijden door een brede houtsingel wordt geflankeerd en beschermt. De steeg loopt er door een vrijwel vlak gedeelte van ons stuwwalzoomterras, dat enkele eeuwen geleden werd verdeeld in wnw-ono georiënteerde strookvormige kavels. Sommige van deze lange kavels werden geheel of gedeeltelijk van elkaar gescheiden door een landweg, waarvan de Droststeeg er een is. De geelgroene route volgt het smalle gedeelte van de Droststeeg zo'n 150 meter om daarna rechtsaf te slaan. De eeuwenoude steeg wordt dan ingeruild voor een pad dat omstreeks het begin van deze eeuw in het kader van een waterbergings- en natuurontwikkelingsproject werd aangelegd. Daarbij passeren we een L-vormige vijver, van "natuurvriendelijke" oevers voorziene sloot en oude houtsingel. Het jonge pad brengt ons naar de oude Ted Visserweg, die er een verhard restant is van een oude koesteeg. Aan de overzijde van de voormalige koesteeg laat de geelgroene route ons nog een geïsoleerd stukje bos van het landgoed Anderstein verkennen. Dit gebeurt via een enigszins bochtig pad. Het eindigt bij het begin van de Schapendrift, waarvan de naam haar vroegere functie verraadt. De geelgroene route slaat er rechtsaf, terwijl wij rechts de Bakkersweg opzoeken om terug te keren naar het station van Maarn. Hiervoor lopen wij de Bakkersweg helemaal af tot de Tuindorpsweg die ons rechts naar het station leidt.

Tijdens de wandeling leerden wij de omgeving van ons geopad kennen als een natuurlijk gebied vol afwisseling. Bijdragen aan die diversiteit leverden het zowel voorkomen van reliëfrijke als vrijwel vlakke terreingedeelten, een heideterrein met stuivende plekken, het relict van de Maarnse Eng, monumentale aangeplante houtopstanden en een omstrande recreatieplas.

Toelichting

De natuurrijke noordelijke omgeving van Maarn ligt op het brede terras dat de zichtbaar gebleven delen van de bijna 150.000 jaar geleden door Scandinavisch landijs opgeschoven langste stuwwal van de Utrechtse Heuvelrug scheidt van de Gelderse Vallei.

De ondiepe ondergrond van dat stuwwalzoomterras bestaat bij het aardoppervlak voornamelijk uit fijnzandige afzettingen. Bij de vorming daarvan speelde de wind een belangrijke rol. Onder de koude klimaatomstandigheden van de pas tienduizend jaar achter ons liggende laatste ijstijd werkte hij daarbij samen met sneeuw en smelt- of regenwater.

Na de laatste ijstijd raakten de fijnzandige afzettingen begroeid met bos, waarvan de samenstelling meer dan eens veranderde. De afgelopen millennia zou dat bos door allerlei activiteiten van de mens meer en meer plaatsmaken voor heide- en steppenvegetaties. Bovendien ontstonden zelfs kale plekken die gingen stuiven. Vooral in droge klimaatfasen zouden die verstuiwingen zich over grote aaneengesloten oppervlakten kunnen uitbreiden.

Aan de vroegere verkaling van het wandelgebied herinnert nog het reliëfrijke heide- en stuifzandgebied De Koeheuvels. Ten westen daarvan ligt een relict van het oude akkercomplex De Maarnse Eng.

Waar geen verstuiwingen optraden leidde een uitloging van de bovengrond op enkele decimeters diepte tot bodem versterkende processen, die de winderosie bemoeilijkten. Dit was duidelijk van invloed op de veranderingen die de geomorfologische gesteldheid als gevolg van de verstuiwingen onderging.

Reeds in de Middeleeuwen zouden enkele delen van het gebied voor de akkerbouw worden ontgonnen. Dit overkwam met name een slechts weinig geaccidenteerd gebied noordwestelijk van Maarn en de lage rug bovenlangs de buitenrand van het stuwwalzoomterras.

De realisatie en exploitatie van het akkercomplex noordwestelijk van Maarn werd grotendeels geregeld door een maatschap van boeren en daarom de Maarnse Eng genoemd. Bij de rand van het stuwwalzoomterras was veeleer sprake van individuele ontginningen.

Sinds de tweede helft van de negentiende eeuw zijn grote delen van het gebied door hun eigenaren herbebost. Daarbij verdween ook akkerland van de Maarnse Eng

Het noorden van het beschreven gebied ligt op de terreinen van het uitgestrekte landgoed Den Treek – Henschoten, bij de tot stand koming waarvan de familie De Beaufort een belangrijke rol speelde.

Omstreeks het midden van de vorige eeuw zou het noordoosten van het gebied in enkele fasen voor een belangrijk deel worden ontzand. Hieraan herinnert een omstrande recreatieplas met bochtige contouren, die Henschotermeer werd gedoopt. Bij de ontzanding bleef een zone imposante jonge duinen afgraving gelukkig bespaard. Aldus ontstond een langgerekt eiland, dat door de bouw van een tweetal bruggen met de omgeving van de plas werd verbonden.

Zowel in de westelijke als zuidelijke omgeving van het Henschotermeer moesten stukjes bos wijken voor parkeerterreinen.

Zuidelijk van het Henschotermeer kregen diverse terreinen al decennia geleden een verblijfsrecreatieve functie. Daarbij werd in een driehoekig bosgebied een groot aantal vakantiewoningen gebouwd.

Benoorden de Ted Visserweg is enkele decennia geleden nog een bosgedeelte bebouwd geraakt.

Alle rechten met betrekking tot de tekst en het kaartmateriaal uit deze uitgave berusten bij stichting Telluris. Persoonlijk gebruik van de uitgave is toegestaan maar niet voor zakelijke en commerciële doeleinden tenzij dit schriftelijk met de rechthebbende(n) is overeen gekomen.

Voor de foto's is de rechthebbende Stichting Geopark Heuvelrug i.o. of haar rechtsopvolger.